

Törmänki on vuoden kyläyhdistys Rovaniemellä

Rovaniemen kylien kehittämissäätö on palkinnut vuoden kyläyhdistyksen ja viisi vuoden kylätoimijaa kaikilta viideltä päätiensuunnalta.

Törmängin kylässä asuu 7 vakinaista asukasta, mutta kyläyhdistykseen kuuluu noin 130 ihmistä. He ovat entisiä kyläläisiä, heidän jälkeläisiään ja vapaa-ajanasukkaita. Kylä sijaitsee korkeiden vaarojen keskellä Iso- ja Vähä-Törmänkijärvien välissä. Lähikauppaan, alakouluun ja bensapumpulle on hiekkatietä reilu 20 km, muihin palveluihin 70 km ja Ruotsiin 50 km.

Kylän erikoisuus ja valtakunnallistakin huomiota saanut Törmängin Kyläkirjasto, joka perustettiin, kun kaupunki lopetti Kirjastoauto-palvelut kylälle. Kyläkirjasto pystytettiin maitolaiturille, joka on perinteisesti ollut kyläläisten kohtauspaikka. Kirjastossa on satoja niteitä, lehtiä ja musiikkia ja se on aina auki. Kyläläiset ylläpitävät sen itse eikä siihen ole haettu avustuksia.

Iso- ja Vähä-Törmänkijärvistä oli aikoinaan laskettu vettä heinämaiden toivossa ja uiton oikoessa ja syventäessä jokia. Lapin vesipiiri teki suunnitelmat 1980-luvun lopulla järvien veden pinnan nostamiseksi 1950-luvun tasolle. Vesipiirin hanke kariutui 90-luvun lamaan.

Kyläläiset tarttuivat tuolloin itse asiaan ja tekivät padon sekä Väjijoen että Väjijoen suuhun. Näin pysäytettiin veden väheneminen molemmissa järvissä.

Järvien välissä joen niskalla oleva Väjijoen pato heikkeni ja sitä tiivistettiin 2011. Pato oli toteutettu ilman lupia ja siitä valitettiin.

Kyläyhdistys päätti laillistaa padon. Kaivettiin vesipiirin suunnitelmat esille, tehtiin uusia suunnitelmia, hankittiin suostumuksia, haettiin neuvoa virkamiehiltä ja eri alojen asiantuntijoilta. Talkoilla pantiin järviä kuntoon: hankittiin kaislaleikkureita, kunnostettiin rantoja, tehtiin yhteinen veneranta ja laavu, järjestettiin juhlia, kalakisoja, kalankäsittelykursseja, arpajaisia ja myös nuotattiin järvistä särkikalaa vähemmäksi. Kymmenet kesätörmänkyläiset olivat mukana monena kesänä.

Padon laillistamisprojekti osoittautui pienen kylän voimille ylivoimaiseksi. Aina oli hakemuksessa joku nippeli väärin päin. Kuuden vuoden työn jälkeen oli pakko pyytää ulkopuolinen konsultti apuun. Ely-keskuksesta kävi myös asiantuntijoita paikalla kala- ja kasvitutkijoista alkaen. Vuoden 2020 lopulla Väjijoen suuhun suunniteltu pato sai lainvoiman.

Siitä eteenpäin, työ sujui ripeästi. Padon teon kilpailutus, aikataulut ja Matti Kelloniemi Oy:n työporukka sai padon valmiiksi tämän vuoden huhtikuussa. Alueen raivaus-, maisemointi- ja viimeistelytyöt jäivät kyläläisten talkoiltaviksi ja ne saatiin valmiiksi syyskuun alussa.

Ely-keskuksen ja Rovaniemen kylien kehittämissäätöön tuella, sekä omarahoituksella patohanke oli mahdollista toteuttaa. Henkisesti taloudellisen avun saaminen on ollut erittäin tärkeää: sitä kautta kyläläiset uskalsivat toteuttaa lähes 50 000 euroon nousseen hankkeen.

Törmängin 30 vuotta kestänyt kamppailu järvensä puolesta päättyi kylän, järven ja sitä kautta luonnon voitoksi.

Törmängin kyläyhdistyksen puheenjohtaja Heikki Tuomi-Nikula palkittiin vuoden kylätoimijaksi Ounasjoen alueelta. Hän on ollut ansiokkaasti veturina toteuttamassa Törmängin hankkeita.

Pitäjäneuvos Jaakko Huttunen on tehnyt äärettömän paljon pitkäjänteistä työtä kylien ja maaseudun hyvinvoinnin edistämiseksi. Jaakko on saanut tunnustusta työstään. Hänet on palkittu työstään Rovaniemen kaupungin, Suomen kylätoimijoiden, Kuntaliiton ja Harvaan asutun maaseudun toimesta. Jaakko itse pitää HAMA-verkostosta saamaansa tunnustusta parhaimpana. Siellä häntä on kiitetty verkoston asiantuntijaryhmään antamastaan laaja-alaisesta tietämyksestä ja aktiivisesta vaikuttamisesta. Tasavallan presidentti Tarja Halonen myönsi Sodankyläntien suunnalta palkitulle Jaakolle pitäjäneuvoksen arvonimen vuonna 2011.

Heli Rapakko on pitkän linjan vaikuttaja Alakemijoella Hirvaan kyläyhdistyksessä. Hän hallitsee hankkeiden suunnittelun, rahoitusten hakemisen, niiden valvonnan ja loppuraporttien laatimisen. Heli on myös

innostaja, joka on saanut talkoolaiset mukaan yhteistyöhön. Hirvaalle on toteutettu monipuolisia hankkeita ja näistä voidaan mainita kyläyhdistyksen toimesta Hirvaan koulun pihalle toteutettu Parkour-rata. Maisemat on laitettu ruotuun ja toteutettu Hyvää elämää kylissä-hanke. Nyt on toteutuksessa FrisBee Golf –rata. Heli on myös aktiivinen toimija Rovaniemen kaupungin kylien kehittämisjaostossa ja siellä käynnissä olevassa Kylien Rovaniemi –hankkeessa.

Yrittäjäpariskunta Meeri Sipola ja Miika From vaikuttavat Ranuantien suunnalla Siika-Kämässä. He ovat toteuttaneet kylään elämiskohteen, joka ei jätä ketään kylmäksi. Heille tuli muutama vuosi sitten mahdollisuus ostaa kesämökkinsä rajanaapurista myyntiin tullut maatila. Nyt majoitustiloina on neljä erillistä rakennusta. Uusin rakennuksista valmistui tänä vuonna. Alue tarjoaa matkailijoille kaikkea; veneretken kalaiselle järvelle, luontopolun, tulistelun erälammen laavulla, moottorikelkkailu, maastopyöräily, lumikävely, hiekkarannan uimiseen ja monet muut mahdollisuudet, jotka kiinnostavat niin kansainvälisiä kuin kotimaisiakin asiakkaita. Miikalla on ollut myös taustalla aktiivinen toiminta monipuolisissa kyläyhdistyksen toteuttamissa hankkeissa.

Yläkemijoen vuoden kylätoimija **Minna Uusiautti** kertoo, että kulunut vuosi on ollut hänelle henkilökohtaisesti antoisia. Hän on oppinut paljon uutta ja tutustunut uusiin ihmisiin. Omaa rakasta kyläaluetta on herätelty henkiin useamman kerran. Juotasniemellä on saatu järjestää useita tapahtumia kuluneen vuoden aikana.

Iso kiitos kuuluu Minnan mielestä Kylien Rovaniemi hankkeen vetäjälle KOKOAMON Hilma Heikkiselle. Hän on saanut kylätoimijoissa aikaan aktiivisuutta ja innostuneisuutta, sekä verkostoitumaan ja tekemään yhteistyötä.

Yläkemijoella on saatu aikaan näkyvää toimintaa, joista parhaina paloina osallistuminen Oulun yliopiston kanssa toteutettuun maankäytön kehityskuva vuoteen 2035 Rovaniemen kylille. Syksyllä Juotaksella toteutettiin ensimmäinen Rovaniemi Kylässä –festivaali, jossa Minnan työn osuus oli merkittävä. Maisemanhoitotyöt on toteutettu yhteistyössä Lapin ammattikorkeakoulun metsätalousinsinööri-opiskelijoiden kanssa Tennilään, Vanttauskoskelle, Pekkalaan, Auttiin ja Juotasniemelle. Maisemat ovat kaunistuneet ja kyläyhdistykset ovat olleet aktiivisesti mukana siistimässä omia kyläalueita. Näkyvän ja hyvin onnistuneen työn innoittamana Yläkemijoen kylät panostavat ensi vuonna Metsähallituksen kanssa Kivalon Puulajipolun kunnostukseen.

” Mikään virta ei itsessään ole suuri eikä rikas:

vain keräämällä itseensä ja kuljettamalla edelleen

monien sivujokien vedet, tulee se siksi.

Niin on myös kaiken henkisen suuruuden.

Vain siitä kaikki riippuu, että joku antaa suunnan,

jota monien täytyy seurata, ei siitä,

onko joku alkuaan lahjoiltaan köyhä vai rikas.”

Friedrich Nietzsche